

Dannebrogsviden

Dannebrog og de uniformerede ungdomsorganisationer

Af Søren Cruys-Bagger fra Nationalt videncenter om Dannebrog
Flagkonsulent i Danmarks-Samfundet. Udarbejdet maj 2023.
Opdateret september 2023 på baggrund af Højesterets afgørelse.

I dag er der omkring 94 000 medlemmer i de uniformerede ungdomsorganisationer. Efter folkeoplysningsloven beskrives organisationernes virksomhed som idébestemt, værdibaseret og samfundsengagerende børne- og ungdomsarbejde. Mange har gennem årene modtaget et dannebrogflag fra Danmarks-Samfundet. Men hvordan bruger de Dannebrog? Denne udgave af Dannebrogsviden handler om ungdomsorganisationernes anvendelse af flag.

Dannebrogflaget

Det danske flag, Dannebrog, er symbolet på Danmark og især på det danske folkestyre. Som spejdere fejrer vi Danmark og demokratiet ved at hejse Dannebrog, når vi er på tur.

Flaghejsning. Spejdere i fuld uniform tager opstilling i en halvcirkel omkring flagstangen, med åbning med den opgående sol i øst. Her sørger man normalt også for at tage sin hovedbeklædning af. To udvalgte spejdere nærmer sig flagstangen. Den ene løsner flagsnoren og vikler den ud af flagstangen, mens den anden holder flaget. Dernæst bindes flaget på snoren med to flagknob. Når de to udvalgte spejdere er klar, gør de tegn til Lejrlederen, som fremsiger de tre ordrer: Respekt for flaget. Spejderne stiller ret. Hænderne samles foran maven eller bag ryggen. Honnør for flaget. Spejderne former alle spejderhilsenen med højre hånd. Sæt flaget. De to spejdere hejser så flaget med et let flydende træk i flagsnoren.

En fast tradition på spejderlejre er flaghejsningen hver morgen. Der afsynges en flagsang. En flagsang er en sang, der synges i forbindelse med at flaget hejses om morgenen eller tages ned om aftenen. Alt efter traditionen vælges der en ud af ganske få sange, der benyttes til dette formål.

Nedtagning af flaget. Sjældnere holdes flagets nedtagning som højtidelighed. Flaget hales ned ved solnedgang. Det må ikke være hejst efter solnedgang, men det må godt nedhales før solnedgang, hvis det er mest praktisk.

Udenlandske flag

International deltagelse på lejre i Danmark. Det er kutyme at udenlandske spejdere får lov til at hejse deres nationalflag enten samtidig med den danske flaghejsning eller forskudt herfor. Som udgangspunkt skal Dannebrog hejses først og hales sidst. Dannebrog skal altid have den bedste plads - dvs. den højeste stang, den midterste eller den længst til venstre. De andre flag anbringes i alfabetisk rækkefølge efter landets franske navn. Der må ikke hejses to flag på samme stang.

Flyvende flagnedtagning. Skal det gå stærkt kan flaget også nedtages flyvende. Her styrer flagnedtagerne ceremonien. De gør honnør for flaget og nærmer sig flagstangen. Når flagsnoren er bundet op, styrer de ceremonien med de sædvanlige ordrer "Respekt for flaget. Honnør for flaget". Spejderne stopper deres normale gøremål og gør honnør med front mod flaget. Når flaget er helt nede, afsluttes ceremonien med et "Hånd ned. Træd af.". Alle kan så fortsætte med deres gøremål. De to flagnedtagere løsner snoren, binder den sammen med et flagknob og fastgør den til flagstangen. Derefter tager de tre skridt baglæns og kigger op på den tomme flagstang uden at gøre honnør. Man hilser ikke på en tom flagstang.

... vend

Behandling af flaget. Flaget må aldrig røre jorden. Det skal lægges sammen, så korset dækkes af dugen. Flaget bør aldrig lægges sammen i fugtig tilstand.

Flagstangsfrø

Specielt på lejr er især yngre spejdere et yndet mål for fup-ærinder, der nærmest er at betragte som practical jokes. Flagstangsfrø sås for at lade en flagstang gro op. Afhængig af mere eller mindre korrekte og/eller vanvittige vandings- og gødningsmetoder kan flagstangen nå at vokse sig fuldmoden over lejrens forløb og hvis spejderne har været særligt omhyggelige, kan det endda være, at stangen "skyder" et flag om morgenen på afrejsedagen.

Spejdermærke. Fokusmærke. Færdighedsmærke.

Færdighedsmærket **Flaget**. Spejderne lærer at håndtere flaget rigtigt, når det hejses, tages ned og opbevares, og de lærer at bruge en fane korrekt. Aktivitetsforslag. Lær at binde flagknob, råbåndsknob og flagknob med rundtørn. Deltag i flaghejsning og nedtagning. Lær flagsange til flaghejsning og nedtagning. Lær at folde flaget rigtigt sammen. Sæt dig ind i regler for, hvornår man må hejse flaget om morgenen, og hvornår det skal tages ned. Sæt dig ind i regler for officielle flagdage. Sæt dig ind i regler for brug af udenlandske flag i Danmark. Lær om dimensioner for flag og forholdet mellem flag og flagstang. Hør historien om Dannebrog.

Hejse flag. Din opgave er at hejse et flag, du skal starte med at binde et flagknob og tag et billede af det inden du hejser flaget. Tag et billede igen når flaget er helt til top. For at have løst opgaven, skal du sende begge billeder ind, og skriver hvordan reglerne er for at flage, altså på hvilket tidspunktet af dagen man må helse flaget og hvornår det skal ned igen. Husk at tage flaget ned igen, og fold det pænt sammen.

DF livsmærket. De unge kender følgende om brug af Dannebrog. Kunne binde flagknob. Kende mindst én flagsang. Vide hvordan man hejser flag og gængse flagregler. Herunder hvordan man hejser flaget på halvt og tider for flaghejsning og flagnedtagning. Kunne nævne mindst fem flagdage, samt hvorfor vi flager på disse. Kunne nævne tre regler for brug af fane i kirke og på march. Kunne nævne to regler for valg af flagstørrelse.

Undervisningsmateriale

